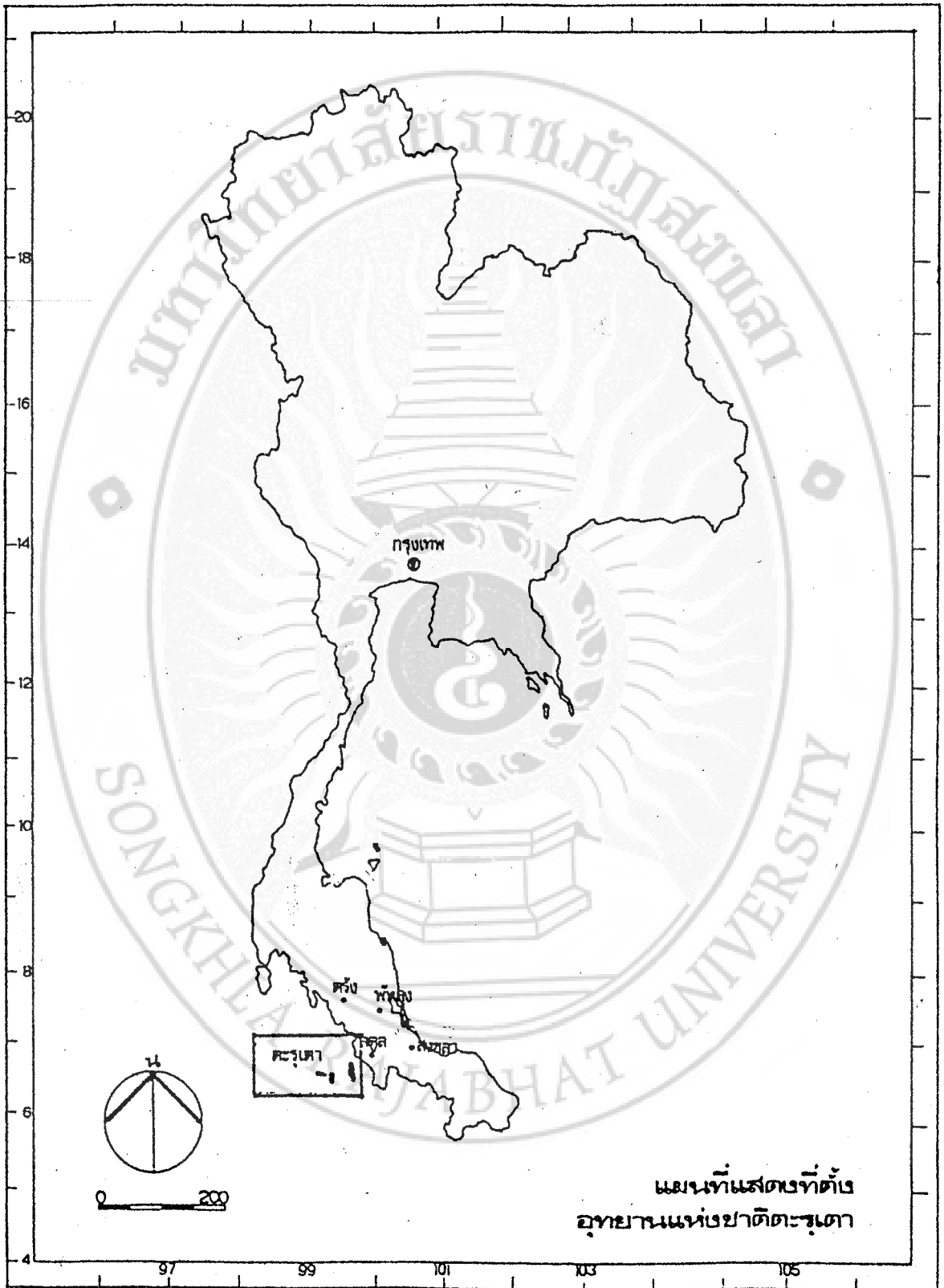

ความนำ

หมู่เกาะตะรุเตาและเกาะอื่น ๆ บริเวณใกล้เคียงอดีตอยู่ในเขตการปกครองของเมืองไทรบุรี ได้แยกตัวมาพร้อมกับจังหวัดสตูล เมื่อปี พ.ศ. 2382¹ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2482 ทางราชการได้ประกาศพระราชกฤษฎีกา กำหนดให้เกาะตะรุเตาซึ่งอยู่ในท้องที่ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นเขตหวงห้ามเพื่อใช้เป็นนิคมฝักอาชีพให้แก่คนไทยด้วยกัน โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์² ภายหลังเมื่อคดีโจรสลัดตะรุเตายุติแล้ว เกาะตะรุเตาก็กลายเป็นเกาะร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491³

เนื่องจากหมู่เกาะตะรุเตาและหมู่เกาะใกล้เคียง มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ และมีคุณค่ามาก สมควรแก่การอนุรักษ์ไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษา วิจัย ท่องเที่ยวและนันทนาการสำหรับสาธารณชนในรูปแบบต่าง ๆ เท่าที่สภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจะอำนวย ทางราชการจึง ได้มีพระราชกฤษฎีกากอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ได้หวงห้ามไว้ตามความต้องการของกรมราชทัณฑ์ ในท้องที่ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล พ.ศ. 2517 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2517⁴ และในราชกิจจานุเบกษาเล่มเดียวกัน ได้มีพระราชกฤษฎีกาอีกฉบับหนึ่ง กำหนดให้บริเวณที่ดิน เกาะตะรุเตา เกาะอาดัง เกาะราวี และเกาะอื่น ๆ ในท้องที่ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2517⁵ จึงทำให้หมู่เกาะตะรุเตาและหมู่เกาะอาดัง-ราวี เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลแห่งแรกของประเทศไทย นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ภาพที่ 1 แผนที่ประเทศไทย

๑๕ ที่ตั้งและขนาด

1. ที่ตั้ง

อุทยานแห่งชาติตะรุเตา ตั้งอยู่ในทะเลฝั่งตะวันตกทางภาคใต้ของประเทศ ไทย คือ ตั้งอยู่ในบริเวณช่องแคบมะละกา ในท้องที่ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ห่างจากท่าเรือปากบารา อำเภอละงู เป็นระยะทางประมาณ 22 กิโลเมตร หรือตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 6 องศา 28 ลิปดา 10 พลิปดาเหนือ ถึงละติจูดที่ 6 องศา 43 ลิปดา 21 พลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ 99 องศา 8 ลิปดา 7 พลิปดาตะวันออก ถึงลองจิจูดที่ 99 องศา 43 ลิปดา 21 พลิปดาตะวันออก^๑ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ โดยรอบ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อทะเล อยู่ในพื้นที่อำเภอละงู จังหวัดสตูล

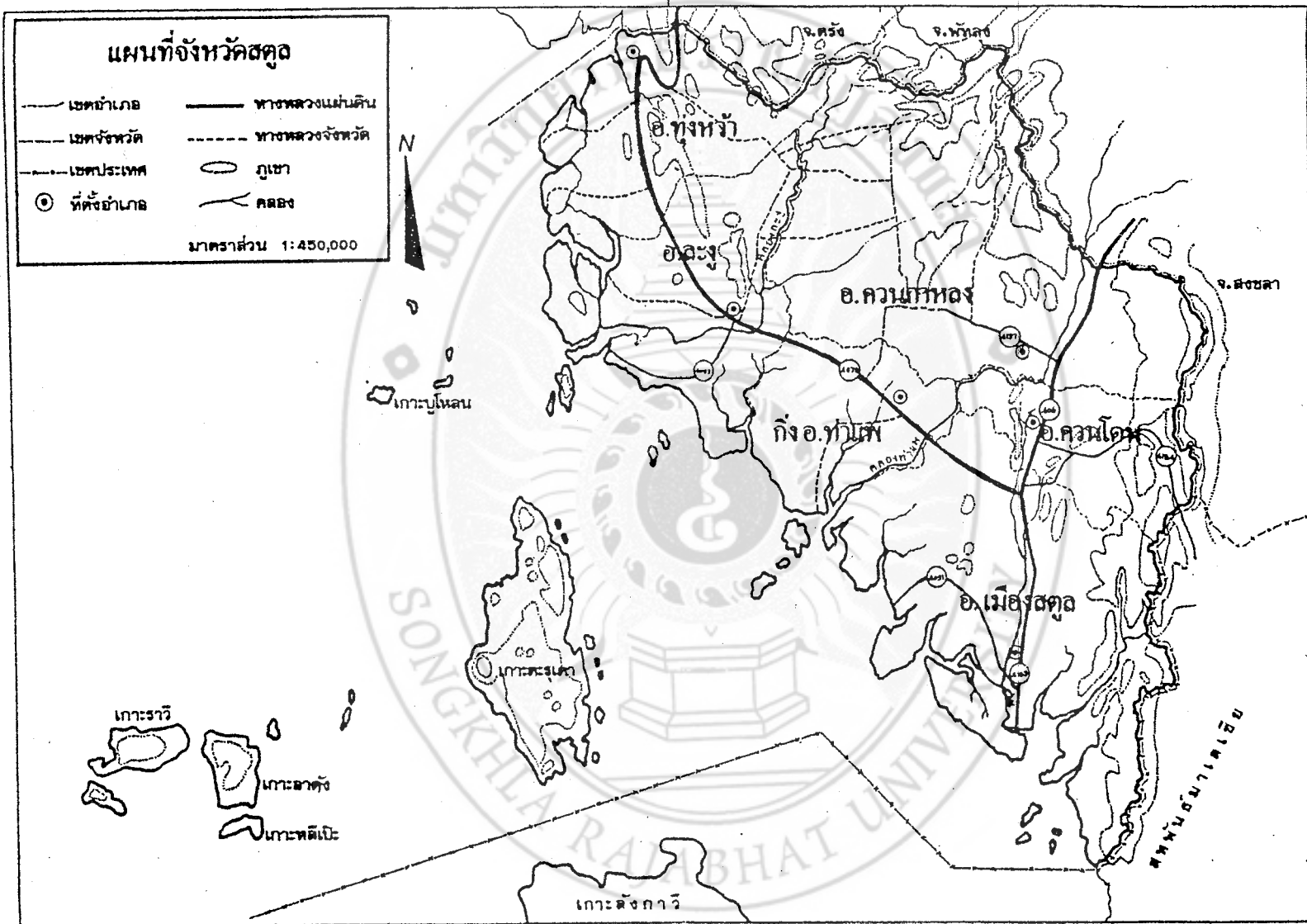
ทิศตะวันออก ติดต่อทะเล อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสตูล

ทิศใต้ ติดต่อทะเล ที่เป็นแนวพรมแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย คือ แนวกึ่งกลาง ระหว่างเกาะตะรุเตากับเกาะลังกาวิของมาเลเซีย เกาะตะรุเตาอยู่ห่างเกาะลังกาวิ ประมาณ 4.8 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดต่อทะเลอยู่ในเขตช่องแคบมะละกา และต่อเนื่องไปจนถึงมหาสมุทร อินเดีย

2. ขนาด

อุทยานแห่งชาติตะรุเตา มีขนาดพื้นที่ทั้งสิ้น ๑,๔๙๐ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นน้ำ คือ ประมาณ 1,264 ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ 85 ของพื้นที่ทั้งหมด ที่เหลืออีกประมาณ 226 ตารางกิโลเมตรเป็นพื้นดิน โดยกระจัดกระจายอยู่ตามเกาะต่าง ๆ จำนวน 51 เกาะ ซึ่งจัดเป็น 2 หมู่เกาะ คือ หมู่เกาะตะรุเตา และหมู่เกาะอาดัง-ราวี ทั้ง 2 หมู่เกาะ มีเกาะที่สำคัญรวม 7 เกาะ ได้แก่ เกาะตะรุเตา เกาะอาดัง เกาะราวี เกาะลิบะ เกาะกลาง เกาะบาตอง และเกาะบิสลี^๒

ตารางที่ 1 แสดงขนาดของเกาะสำคัญในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา

ชื่อเกาะ	ขนาดพื้นที่ (กม. ²)
1. ตะรุเตา	152.01
2. ราวี	29.78
3. อาดัง	28.44
4. ลิเป๊ะ	4.00

ที่มา : แผนการจัดการอุทยานแห่งชาติตะรุเตา จังหวัดสตูล (พ.ศ. 2533-2537) ฉบับร่าง ของคณะทำงานจัดทำแผนอุทยานแห่งชาติทางทะเล, 2532.

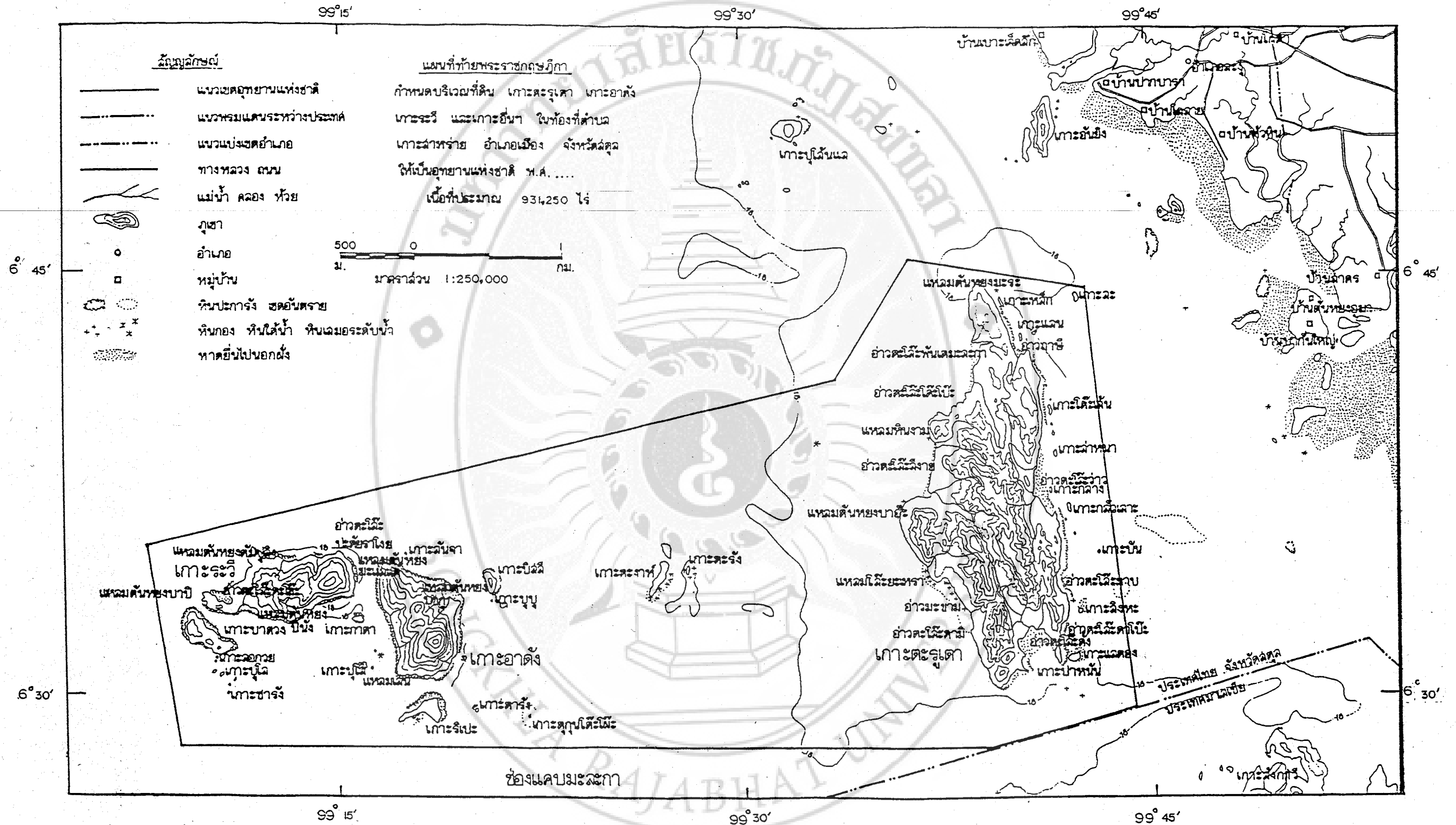
เมื่อพิจารณาจากตารางข้างบน พบว่า เกาะตะรุเตาเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุด รองลงไปเป็นเกาะราวี เกาะอาดัง และเกาะลิเป๊ะ ตามลำดับ

สภาพทางธรณีและลักษณะภูมิประเทศ

1. สภาพทางธรณี

บรรดาเกาะและหมู่เกาะต่าง ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา มีลักษณะทางธรณี ประกอบด้วยหินที่แตกต่างกัน ดังนี้

เกาะตะรุเตา พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70-75 ของพื้นที่ทั้งเกาะ ประกอบด้วยหินทรายยุคแคมเบรียน (Cambrian) ซึ่งเป็นหินยุคเก่าที่สุดในมหายุคพาลีโอโซอิก (Paleozoic) มีอายุประมาณ 570 ล้านปี พบในบริเวณทางซีกตะวันตกของเกาะ พื้นที่ที่เหลือเป็นหินปูนในยุคออร์โดวิเซียน (Ordovician) เป็นหินยุคเก่ารองจาก

ภาพที่ 3 แผนที่อุทยานแห่งชาติตะรุเตา

ยุคแคมเบรียน และโนมหายุคพาลีโอโซอิก เช่นกัน มีอายุประมาณ 500 ล้านปี พบในบริเวณทางตอนเหนือ ส่วนตลอดแนวทางตะวันออกจนถึงทางตอนใต้ และพื้นที่บางส่วนของเกาะตะรุเตา เป็นหินตะกอนใหม่ยุคควอเทอนารี (Quaternary) ซึ่งเกิดจากการทับถมในระยะหลัง มีอายุประมาณ 2.5 ล้านปี โดยมากจะพบตามบริเวณสองข้างลำธาร และบริเวณปากแม่น้ำเป็นบริเวณแคบ ๆ เช่น บริเวณสองข้างของคลองพันเตมะละกา ที่ลุ่มบริเวณคลองตะโละอูด้ง ที่ลุ่มบริเวณคลองตะโละโป๊ะ และที่ลุ่มบริเวณอำเภอตะโละวาว เป็นต้น

ส่วนเกาะอาดัง-ราวี ซึ่งอยู่ห่างจากเกาะตะรุเตา ไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 40 กิโลเมตร มีลักษณะทางธรณีแตกต่างไปจากเกาะตะรุเตาโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ บริเวณเกาะอาดัง เกาะราวี เกาะลิบ๊ะ และเกาะบาตอง พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยหินอัคนีประเภทหินแกรนิต (granite) และมีหินควอร์ตไซต์ (Quartzite) และหินดินดาน (Shale) ปะปนอยู่ประปราย

ลักษณะทางธรณีที่แตกต่างกัน จะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะดิน และลักษณะของป่าไม้แตกต่างกันด้วย เช่น การที่เกาะตะรุเตามีภูเขาหินทรายเป็นส่วนใหญ่ อันเป็นสาเหตุสำคัญทำให้มีแหล่งปะการังน้อยมาก และลักษณะชายฝั่งจะเป็นหาดทราย โดยเฉพาะบริเวณฝั่งตะวันตกของเกาะ

2. ลักษณะภูมิประเทศ

อุทยานแห่งชาติตะรุเตา มีลักษณะภูมิประเทศทั่วไป ประกอบด้วยเกาะและทะเล สภาพภูมิประเทศของเกาะแต่ละเกาะมีลักษณะคล้าย ๆ กัน คือ เป็นภูเขาสูงชันอยู่ตรงกลางเกาะ มีที่ราบแคบ ๆ บริเวณรอบเกาะ และมีรายละเอียด ดังนี้

หมู่เกาะตะรุเตา มีเกาะตะรุเตาซึ่งเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ส่วนเกาะอื่น ๆ จะมีขนาดเล็ก ส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันออกของเกาะตะรุเตา ได้แก่ เกาะปาหนัน เกาะแลตอง เกาะคอเลาะ เกาะสาหน่า เกาะแลน และเกาะเหล็ก เป็นต้น ส่วนด้านตะวันตกของเกาะตะรุเตา มีเกาะกลาง และเกาะไข

เกาะตะรุเตา มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันหลายแนวสลับซับซ้อนกัน กล่าวคือ นับตั้งแต่บริเวณอ่าวพันเตมะละกาไปตลอดแนวซีกตะวันตกของเกาะจนถึงบริเวณอ่าวตะโละอูตัง จะเป็นภูเขาหินทรายสูงชัน มียอดสูงสุดถึง 708 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ภูเขาสูงเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดลำน้ำที่สำคัญของเกาะตะรุเตา ได้แก่ คลองพันเตมะละกา คลองพันเตสอหรวด คลองหินงาม คลองตะโละไต่ะโมะ และคลองตะโละอูตัง เป็นต้น ลำน้ำเหล่านี้แม้จะเป็นลำน้ำสายสั้น ๆ แต่เป็นแหล่งน้ำจืดที่สำคัญของเกาะตะรุเตา ส่วนบริเวณทางตอนเหนือและตลอดแนวด้านตะวันออกเป็นภูเขาหินปูน จึงมีลักษณะภูมิประเทศแบบพื้นที่หินปูน (Karst topography) ที่เกิดจากน้ำทำละลายลงละลายหินปูนออกไป ทำให้เกิดลักษณะตะปุ่มตะป่ำ เต็มไปด้วยหลุมบ่อ หรือหลุมยุบ (sink hole) ถ้าธารน้ำใต้ดิน หินงอกหินย้อย หน้าผาชัน เป็นต้น ลักษณะภูมิประเทศเหล่านี้มีความสวยงามแปลกตาตามธรรมชาติ

เกาะตะรุเตามีพื้นที่ราบน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งเกาะ ที่ราบแคบ ๆ รอบเกาะ และที่ราบระหว่างภูเขาที่สำคัญ คือ ที่ราบบริเวณอ่าวพันเตมะละกาอันเป็นที่ตั้งที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นที่ราบต่อเนื่องไปถึงบริเวณอ่าวจาก คลองพันเตสอหรวด ที่ราบบริเวณอ่าวเมาะและ ที่ราบบริเวณอ่าวสน ที่ราบบริเวณอ่าวมะขาม ที่ราบบริเวณอ่าวตะโละอูตัง และที่ราบบริเวณอ่าวตะโละวาว เป็นต้น

บริเวณชายฝั่งเกาะตะรุเตามีลักษณะแตกต่างกันเป็น 2 ลักษณะ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพทางธรณี กล่าวคือ ชายฝั่งด้านตะวันออก มีลักษณะเป็นหน้าผาชัน บางแห่งมีถ้ำมีหาดแคบ ๆ บาง ซึ่งจะเห็นชัดเจนน้ำลดบางแห่งเป็นโขดหิน และบางแห่งเป็นดินเลนอยู่บ้าง มีป่าชายเลนปกคลุมทั่วไป เช่น บริเวณอ่าวตะโละวาว ส่วนนอกฝั่งออกไปจะมีเกาะเล็กเกาะน้อยจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นเกาะหินปูน สำหรับบริเวณชายฝั่งด้านตะวันตกของเกาะ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นอ่าวเล็กอ่าวน้อย เรียงรายสลับกับแหลมหินและโขดหิน แต่ละอ่าวจะมีลำน้ำเล็ก ๆ ไหลจากที่สูงตอนกลางของเกาะลงสู่ทะเลด้านตะวันตก แต่ละอ่าวมีลักษณะเป็นหาดทรายละเอียดขาวสะอาดซึ่งเกิดจากการพังสลายตัวของหินทรายภายในเกาะ นับเป็นภูมิประเทศที่สวยงามและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ อ่าวเหล่านี้ ได้แก่ อ่าวพันเตมะละกา

อ่าวจาก อ่าวเมาะและอ่าวสน อ่าวมะขาม และอ่าวตะโละอั้งซึ่งอยู่ทางใต้สุดของเกาะ นอกฝั่งออกไปทางด้านตะวันตกของเกาะตะรุเตา ประมาณ 20 กิโลเมตร มีเกาะกลางและเกาะไข่ ซึ่งจัดอยู่ในหมู่เกาะตะรุเตาด้วย ลักษณะภูมิประเทศที่เด่นของเกาะไข่ เป็นเกาะที่เตี้ยทะเลขึ้นมาวางไข่เป็นประจำ มีหาดทรายขาวละเอียด ที่สำคัญที่สุด คือ ลักษณะภูมิประเทศมีซุ้มประตูหินธรรมชาติ แม้จะยังไม่ถึงกับเป็นสัญลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา แต่ก็ได้ใช้เป็นสัญลักษณ์แห่งการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล

หมู่เกาะอาดัง-ราวี อยู่ห่างจากเกาะตะรุเตาไปทางตะวันตก ประมาณ 40 กิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะที่สำคัญ 4 เกาะ คือ เกาะราวี ซึ่งเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุด รองลงมาคือ เกาะอาดัง เกาะบาตอง และเกาะลิเป๊ะ นอกจากนี้ก็มีเกาะขนาดเล็กอีกหลายเกาะ เช่น เกาะบิสสี เกาะกาตา (เกาะยาง) เกาะหินงาม เกาะจะบัง และเกาะบุหราด

ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นป่าเขาสูงบริเวณตอนกลางของเกาะ ส่วนใหญ่จะเป็นภูเขาหินแกรนิต มีหินควอร์ตไซต์และหินดินดานปะปนอยู่ประปราย โดยเฉพาะเกาะอาดังและเกาะราวี

เกาะอาดัง เป็นเกาะที่สำคัญที่สุด เป็นที่ตั้งหน่วยย่อยของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา มีลักษณะเป็นเกาะภูเขา บริเวณตอนกลางเกาะสูงมาก โดยมียอดเขาสูงสุดถึง 703 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง เป็นยอดเขาสูงสุดในหมู่เกาะอาดัง-ราวี มีแอ่งน้ำขนาดใหญ่หลายแห่งบนภูเขา มีน้ำตกและลำธารที่มึ่น้ำไหลตลอดปี จึงเป็นแหล่งน้ำจืดที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา ลักษณะของชายฝั่งรอบเกาะบางแห่งเป็นหน้าผาสูง มีพื้นที่เป็นที่ราบน้อยมาก แนวชายฝั่งเป็นอ่าวเล็กอ่าวน้อยอยู่เรียงราย ได้แก่ อ่าวตะโละและอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะ อ่าวตะโละสันจาอยู่ทางเหนือ อ่าวตะโละรีบาอยู่ทางตะวันตก อ่าวตะโละอาเปียงอยู่ทางทิศใต้ตรงข้ามเกาะลิเป๊ะ และอ่าวตะโละโปะยะอยู่ทางตะวันออกของเกาะ เป็นต้น

เกาะลิเป๊ะ เดิมชื่อ เกาะนิบิส เป็นภาษามลายู แปลว่า ขาง เป็นเกาะขนาดเล็กมีพื้นที่ประมาณ 4 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างทิศใต้ของเกาะอาดังประมาณ 1 กิโลเมตร แม้จะเป็นเกาะขนาดเล็กแต่มีความสำคัญ คือ เป็นแหล่งชุมชนชาวเลขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในบริเวณทะเลฝั่งตะวันตกของภาคใต้ ทั้งนี้เพราะเป็นเกาะที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเกือบทั้งเกาะ มีแหล่งน้ำจืด เหมาะต่อการตั้งถิ่นฐาน ฝั่งทะเลเกาะลิเป๊ะมีหาดทรายขาวสะอาด มีธรรมชาติที่งดงาม และมีวัฒนธรรมของชาวเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เกาะลิเป๊ะจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ส่วนเกาะราวีเกาะบาตอง เป็นเกาะที่อยู่ทางตะวันตกของเกาะอาดังและเกาะลิเป๊ะ เป็นเกาะภูเขาเช่นเดียวกับเกาะอาดัง มีภูเขาอยู่หลายแนวความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง 300-460 เมตร บนเกาะราวีมีแหล่งน้ำจืดเป็นลำธารสายสั้น ๆ ซึ่งไหลมาจากที่สูงตอนกลางเกาะเฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น

ลักษณะภูมิประเทศที่เด่นของหมู่เกาะอาดัง-ราวี คือ เขตบริเวณทะเลต้นรอบเกาะ เป็นอาณาจักรของปะการังที่ยิ่งใหญ่และสวยงาม ประกอบด้วยปะการังนานาชนิดมากที่สุดแห่งหนึ่งของฝั่งตะวันตกของประเทศไทย ปัจจุบันปะการังถูกทำลายไปหลายส่วน มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ยังคงสภาพสมบูรณ์เกินร้อยละ 50 แหล่งที่สำคัญ ได้แก่ รอบเกาะกาดา (เกาะยาง) เกาะจะบัง เกาะหินงาม เกาะอาดัง เกาะราวี เกาะลิเป๊ะ และเกาะบาตอง นอกจากนี้มีหาดหินที่เกาะหินงาม โขดหินข้าง ๆ เกาะบาตองและหาดทรายที่สวยงามรอบเกาะ ซึ่งพบเห็นได้โดยทั่วไป

ตารางที่ 2 แสดงสภาพปะการังบริเวณหมู่เกาะอาดัง-ราวี

สถานที่	ตำแหน่ง	สภาพ	หมายเหตุ
1. เกาะอาดัง	-ทิศใต้ของเกาะ(บริเวณ อ่าวสน) -ตะวันออกเฉียงใต้, ตะวันตก(อ่าวตะโละ- รีบา) ตะวันออก และ ทิศเหนือ (ตั้งแต่อ่าว ตะโละปิยะยะ ถึงอ่าว ตะโละลันจา) -ตะวันตกเฉียงใต้ ของ เกาะ	-ถูกทำลายจนหมดสภาพ -ความสมบูรณ์น้อย กำลังรอกการฟื้นตัว ยังมีประ โยชน์ทาง นิเวศวิทยา -ความสมบูรณ์เกิน 50% ใช้ประโยชน์ ทาง นันทนาการ ได้	-ไม่มีแหล่งสมบูรณ์ มากหรือสมบูรณ์ 100 %
2. เกาะลิบือ	-ตะวันออกเฉียงเหนือ ของเกาะ -ตะวันตกเฉียงเหนือ และทิศใต้ของเกาะ	-ถูกทำลายจนหมดสภาพ -ความสมบูรณ์เกิน 50% ใช้ประโยชน์ทาง นันทนาการ ได้	-ไม่มีแหล่งสมบูรณ์ มาก หรือสมบูรณ์ 100 %
3. เกาะราวี	-ทิศใต้ของเกาะ	-ถูกทำลายจนหมดสภาพ	-ไม่มีแหล่งสมบูรณ์ มาก หรือสมบูรณ์ 100 %

สถานที่	ตำแหน่ง	สภาพ	หมายเหตุ
	- ตะวันออก, ทิศเหนือและ ตะวันตก(อ่าวตะโละ- ตะโงะ)	- ความสมบูรณ์น้อยกำลัง รอการฟื้นตัวยังมีประ- โยชน์ทางนิเวศวิทยา	
	- ตะวันออกเฉียงใต้ของ เกาะ	- ความสมบูรณ์เกิน 50% ใช้ประโยชน์ทาง นันทนาการได้	
4. เกาะกาดดา (เกาะยาง)	- บริเวณรอบเกาะ	- ความสมบูรณ์เกิน 50% ใช้ประโยชน์ทาง นันทนาการได้	- ไม่มีแหล่งสมบูรณ์ 100 %
5. เกาะหินงาม	- ทิศเหนือของเกาะ	- ความสมบูรณ์เกิน 50% ใช้ประโยชน์ทาง นันทนาการได้	- ไม่มีแหล่งสมบูรณ์ 100 %
6. เกาะจะบัง	- ตะวันออกของเกาะ (ประมาณ 200 เมตร)	- ความสมบูรณ์ 100 % สวยงามมาก	- ยังไม่ถูกทำลาย เพราะเป็นปะการัง น้ำลึก กระแสน้ำ แรง ยากแก่การ ลงชม แบบ Skin diving

ที่มา : แผนการจัดการอุทยานแห่งชาติตะรุเตา จังหวัดสตูล (พ.ศ. 2533-2537)
ฉบับร่าง ของคณะกรรมการจัดทำแผนอุทยานแห่งชาติทางทะเล, 2532

ลักษณะภูมิอากาศ

อุทยานแห่งชาติตะรุเตาตั้งอยู่ในเขตอากาศร้อนชื้น และตั้งอยู่ในทะเลฝั่งตะวันตกของภาคใต้ มีลักษณะภูมิอากาศทั่ว ๆ ไป จึงมีอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิค่อนข้างสูง อากาศมีฝนตกชุกโดยเฉพาะในฤดูร้อน เนื่องจากเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตาไม่มีสถานีตรวจอากาศ จึงได้อาศัยข้อมูลจากสถานีตรวจอากาศของจังหวัดสตูลโดยอนุโลม ดังนี้

1. อุณหภูมิ

ลักษณะทั่วไปของอุณหภูมิบริเวณอุทยานแห่งชาติตะรุเตา อุณหภูมิสูงเกือบสม่ำเสมอตลอดปี เฉลี่ยประมาณ 27.71 องศาเซลเซียส เดือนมีนาคมและเดือนเมษายนเป็นเดือนที่ร้อนที่สุด คือ 28.78 และ 28.74 องศาเซลเซียส ตามลำดับ เดือนธันวาคมเป็นเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุด คือ 20.99 องศาเซลเซียส

2. ความชื้นและปริมาณน้ำฝน

อุทยานแห่งชาติตะรุเตามีอากาศชื้นตลอดทั้งปี กล่าวคือ ไม่มีเดือนไหนที่ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำกว่า 65 % ความชื้นเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 77.86 % ความชื้นจะเริ่มสูงขึ้นในฤดูร้อน คือ นับตั้งแต่เดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป ความชื้นสัมพัทธ์จะมีมากกว่า 80 % และจะขึ้นสูงสุดในเดือนกันยายนและเดือนตุลาคม ซึ่งจะมีความชื้นสัมพัทธ์ 83.85 % และ 84.22 % ตามลำดับ

สำหรับปริมาณน้ำฝน พบว่า มีฝนตกกระจายตลอดทั้งปี ฝนตกมากในฤดูร้อน โดยเฉพาะเดือนกันยายนมีฝนตกถึง 339.35 มิลลิเมตร และเดือนตุลาคมมีฝนตก 288.65 มิลลิเมตร ฝนตกน้อยในฤดูหนาว คือ เดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์ ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปีมี 2,208.22 มิลลิเมตร นับว่าเป็นปริมาณที่อยู่ในเกณฑ์สูง

ตารางที่ 3 แสดงอุณหภูมิ ความชื้นและปริมาณน้ำฝน จังหวัดสกล

เดือน	อุณหภูมิ (เฉลี่ย)	ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)
มกราคม	27.40	67.66	10.87
กุมภาพันธ์	28.29	66.52	33.11
มีนาคม	28.78	69.75	70.45
เมษายน	28.74	77.07	207.20
พฤษภาคม	28.31	82.17	259.07
มิถุนายน	27.97	81.43	197.31
กรกฎาคม	27.40	81.99	235.59
สิงหาคม	27.57	82.03	253.85
กันยายน	27.13	83.85	339.35
ตุลาคม	27.21	84.22	288.65
พฤศจิกายน	27.07	82.66	242.96
ธันวาคม	26.99	74.74	73.12
เฉลี่ยทั้งปี	27.71	77.86	2,208.22 (รวมทั้งปี)

ที่มา : กองภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงคมนาคม

3. ลมและทิศทางลม

อุทยานแห่งชาติตะรุเตาอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุม ซึ่งเป็นลมประจำฤดูกาลที่สำคัญของทวีปเอเชีย ทั้งมรสุมหน้าร้อนที่พัดมาจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมหน้าหนาวที่พัดมาจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างละ 6 เดือน กล่าวคือ มรสุมหน้าร้อนหรือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดผ่านอุทยานแห่งชาติตะรุเตา ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ช่วงเวลานี้จะมีคลื่นลมแรง ไม่เหมาะสมที่จะเดินทางไปยังอุทยานแห่งชาติตะรุเตา เพราะล่าช้าและอันตราย ส่วนมรสุมหน้าหนาวหรือมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจะพัดผ่านระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน ช่วงนี้เป็นช่วงที่มีอากาศสบายปลอดภัยจากคลื่นลมและพายุฝน จึงเป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเดินทางไปยังอุทยานแห่งชาติตะรุเตา

พืชพรรณธรรมชาติ สัตว์ป่าและสัตว์น้ำ

1. พืชพรรณธรรมชาติ

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติตะรุเตา อยู่ในเขตภูมิอากาศร้อนชื้น มีฝนตกชุก และกระจายตลอดทั้งปี จึงมีผลทำให้พืชพรรณชาตินานาชนิดขึ้น เจริญงอกงามกลายเป็นป่าดิบชื้นเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับพื้นที่อื่น ๆ ทางภาคใต้ของประเทศ สำหรับเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา พบว่า มีป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่เกาะรวมกัน ยกเว้นเกาะลิเป๊ะ ป่าไม้เหล่านี้มีความสำคัญต่ออุทยานมาก กล่าวคือ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารทำให้มีน้ำจืดไว้ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทางธรรมชาติ และเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว

สภาพปัจจุบันของพืชพรรณธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา จำแนกตามประเภทสังคมพืชที่สำคัญ ได้ 5 ประเภท คือ

1.1 ป่าดิบชื้น เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดในเขตอุทยานแห่งชาตินี้ และครอบคลุมพื้นที่ครึ่งหนึ่งของจำนวนพื้นที่ภาคพื้นดินของอุทยานฯ กระจายอยู่ทั่วไปตามเกาะต่าง ๆ

ในเขตอุทยานฯ ป่าประเภทนี้มีพันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ไม้ตระกูลยางหลายชนิด ไม้ตระกูลตะเคียนหลายชนิด กระบาก กันเกรา ขุนป่า เข้ม อบเชย มะหาด สยา อินทิลิน้ำ และสมพง ฯลฯ

1.2 ป่าดิบแล้ง ป่าประเภทนี้เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะพื้นที่ได้รับปริมาณน้ำฝนน้อย หรือความชุ่มชื้นในอากาศน้อยกว่าป่าดิบชื้น แต่สาเหตุสำคัญเกิดจากชั้นดินบาง ไม้ล้มทับน้ำ ทำให้ลักษณะป่าโปร่งกว่าป่าดิบชื้น ป่าประเภทนี้มีเนื้อที่ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่บนบกในเขตอุทยานแห่งชาติ ส่วนมากพบในบริเวณที่เป็นที่สูงมีความลาดชันมาก พบมากบนเกาะตะรุเตา บริเวณพื้นที่ลาดชันสูงและมีประปรายเป็นหย่อม ๆ บนเกาะอาดังและเกาะลิบะ พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ไม้ตระกูลยาง ตะเคียนหิน ตะเคียนทอง กระบาก กระทิง กระเบา แก้ง เกิดคำ เกิดแดง จิง จัวป่า ตะแบก ตาเสือ ตีนเป็ด พยง และสมพง ฯลฯ

1.3 ป่าเบญจพรรณ พบทั่วไปบริเวณที่เป็นเทือกเขาหินปูนทางทิศเหนือของเกาะตะรุเตาเป็นป่าโปร่งและแห้งแล้งเพราะชั้นดินบางมาก เก็บความชื้นได้น้อย นอกจากนี้พบบ้างบริเวณเกาะอาดัง มีพื้นที่เพียงร้อยละ 6.5 ของพื้นที่ทั้งหมด พันธุ์ไม้ที่พบ ได้แก่ กระโดน ขะเจ้ายะ แคะหิน แคะทราย จัวป่า ไม้ป่า และไม้รวก ฯลฯ

1.4 ป่าชายเลน พบทั่วไปบริเวณปากคลองน้ำจืดที่น้ำเค็มท่วมถึง และดินมีสภาพเป็นโคลน เป็นป่าที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบนิเวศน์ของสิ่งมีชีวิตในทะเล ทั้งยังมีคุณค่าต่อการรักษาความสมดุลของธรรมชาติเป็นอย่างมากอีกด้วย ในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตามีป่าชายเลน ประมาณร้อยละ 3 ของพื้นที่ภาคพื้นดิน ป่าชายเลนพบมากบริเวณคลองพันตะมะละกา ทางด้านใต้ของอ่าวสน ปากคลองตะโละอั้ง และทางใต้ของอ่าวตะโละวาว สำหรับที่เกาะอาดังและเกาะราวี พบเป็นหย่อมเล็ก ๆ บริเวณอ่าวตะโละแล และ กับอ่าวตะโละปะเลียบ พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ไม้ตระกูลโกงกาง ประง ตะบูนดำ ตะบูนขาว แสมดำ แสมขาว และจาก ฯลฯ

1.5 ป่าชายหาด พบอยู่ทั่วไปตามหาดทราย สภาพป่าทั่วไปเป็นป่าโปร่งมีพันธุ์ไม้ขึ้นอยู่บริเวณแคบ ๆ พบตามหาดทรายบนเกาะตะรุเตา เกาะอาดัง เกาะราวี และเกาะอื่น ๆ รวมพื้นที่เพียงร้อยละ 1.5 ของพื้นที่ภาคพื้นดินในเขตอุทยานฯ พันธุ์ไม้สำคัญ

ได้แก่ กระโดน กระทุ่มน้ำ เสม็ดขาว เสม็ดแดง กระทิง ไม้พุ่ม และไม้เลื้อยหลายชนิด นอกจากนี้ยังมีป่าพรุ ซึ่งพบทั่วไปในพื้นที่ที่มีน้ำจืดขังตลอดปี และป่าละเมาะ ซึ่งพบทั่วไปในบริเวณที่มีความลาดชันสูง หน้าดินบาง

2. สัตว์ป่า

ในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา มีสัตว์ป่าอยู่หลายชนิด แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ที่สำคัญในกลุ่มนี้ ได้แก่ วัวปละ หมูป่า ลิง ลิงลม ลิงแสม ค่างดำ ค่างแว่นถิ่นใต้ กระซัง กระแตหางขนนก และนึ่ง ฯลฯ

2.2 นก เป็นสัตว์อีกกลุ่มหนึ่งที่มีหลายชนิด ทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ที่สำคัญ ได้แก่ นกออก เขียวป่า นกเงือกหัวแรด นกกระทง นกช้อนหอยใหญ่ นกหัวขวาน ใหญ่สีเทา นกบู่สีน้ำตาล นกขาบโหน นกนางแอ่น และนกโจรสลัดเกาะคริสต์มาส

2.3 สัตว์เลื้อยคลาน ที่สำคัญมี งู ทั้งที่มีพิษและไม่มีพิษ เช่น งูจงอาง งูแมวเซา งูเหลือม สัตว์เลื้อยคลานอื่น ๆ มี จระเข้ เต่า ตะกวด กิ้งก่า ตุ๊กแก และ จิ้งเหลน ฯลฯ

3. สัตว์ทะเล

พื้นที่อุทยานแห่งชาติตะรุเตา ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์กลางของเขตสัตวศาสตร์ Oriental Region ซึ่งพบว่าเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ โดยแยกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

3.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ที่สำคัญได้แก่ พะยูน ปลาโลมาหัวขาวธรรมดา ปลาโลมาหัวขาวมลายู ปลาโลมาหัวขาวครีบล้าง ปลาโลมาขาว ปลาวาฬหัวทุย และ ปลาวาฬเกลบลครีบล้าง

3.2 ปลา ประมาณกันว่าอุทยานแห่งชาติตะรุเตา มีชนิดพันธุ์ปลาอยู่ 1 ใน 4 ของชนิดพันธุ์ปลาที่มีอยู่ทั้งหมดในโลก ที่สำคัญ ได้แก่ ปลาดาลหลายชนิด ปลากระเบน

ปลาไหลทะเล ปลาสกุลปลาตะเพียน ปลาสกุลปลาดุก ปลาสกุลปลากระบอก ปลานิน ปลา ติน ม้าน้ำ ปลาสกุลปลาช่อน ปลาสกุลปลาอินสมุท ปลาหน้าดินหลายสกุล รวมทั้งปลาที่ชอบ อาศัยอยู่ในแหล่งปะการัง เช่น ปลานางฟ้า ปลาผีเสื้อ ปลาการ์ตูน และปลาที่มีคุณค่าทาง เศรษฐกิจหลายพันธุ์ เช่น ปลาในสกุลปลาทุ เป็นต้น

3.3 สัตว์ทะเลอื่น ๆ นอกจากสัตว์ทะเลข้างต้น ยังมีสัตว์ทะเลอื่น ๆ อีก หลายชนิด ที่สำคัญคือ เต่าทะเล 4 ชนิด คือ เต่ามะเฟือง เต่าตนุ เต่ากระ และเต่า สังกะสี นอกจากนั้นยังมี ตะพาบหัวกบ จระเข้ น้ำเค็ม สัตว์ประเภทหอย กุ้ง ปู และ สัตว์น้ำชั้นต่ำ ประเภทไม่มีกระดูกสันหลังอื่น ๆ อีกหลายชนิด เช่น ปลิงทะเล ปลาดาว หอยเม่น และแมงกะพรุน ฯลฯ

ประชากรและชีวิตความเป็นอยู่

1. การตั้งถิ่นฐาน

อุทยานแห่งชาติตะรุเตา เคยเป็นบริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่เป็น เวลานานแล้ว โดยกระจายอยู่ตามเกาะต่าง ๆ 4 เกาะ คือ เกาะตะรุเตา เกาะลิบ๊ะ เกาะอาดัง และเกาะราวี ลักษณะของการตั้งถิ่นฐานมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การตั้งถิ่นฐาน แบบชั่วคราวเพื่อประกอบอาชีพการประมง ซึ่งได้แก่ ประชากรจากเกาะอื่นนอกเขตอุทยาน และจากแผ่นดินใหญ่ของจังหวัดสตูล กับจังหวัดใกล้เคียง และการตั้งถิ่นฐานแบบถาวร ซึ่ง ส่วนใหญ่เป็นชาวเล พบว่าชนกลุ่มนี้ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เกาะลิบ๊ะมากที่สุด รองลงไป ได้แก่ เกาะตะรุเตา เกาะอาดัง และเกาะราวี

หลังจากได้ประกาศให้เขตน่านน้ำหมู่เกาะตะรุเตา และหมู่เกาะอาดัง-ราวี เป็นเขตอุทยานแห่งชาติได้ระยะหนึ่ง อุทยานฯ มีนโยบายไม่อนุญาตให้มีประชาชนอาศัยอยู่ ในเขตอุทยานฯ และได้ดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ มีผลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่อพยพ ออกไปจากอุทยานฯ เกือบหมด โดยเฉพาะจากเกาะตะรุเตาและเกาะอื่น ยกเว้นเกาะลิบ๊ะ และเกาะอาดัง ทั้งนี้เพราะเกาะลิบ๊ะนั้นเป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานมานานประมาณ 80-90

ปีมาแล้ว จนกลายเป็นชุมชนถาวร มีสภาพบ้านเรือนมั่นคงเกินที่จะรื้อถอนออกไป ปัจจุบันมีประชาชนอาศัยอยู่ที่เกาะอาดังและเกาะลิเป๊ะ จำนวน 135 หลังคาเรือน รวม 806 คน เป็นชาย 422 คน และหญิง 384 คน⁸ นอกจากนี้ยังมีข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของอุทยานแห่งชาติตะรุเตาจำนวน 119 คน อาศัยอยู่ที่เกาะตะรุเตาและเกาะอาดังอีกด้วย

2. สภาพเศรษฐกิจ

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่เกาะลิเป๊ะและเกาะอาดังนั้น ประกอบอาชีพการประมงและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการประมง ประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 15 รายได้เฉลี่ยของประชากร 13,000 บาท ต่อคนต่อปี อาชีพการประมงเป็นอาชีพหลัก และอาชีพรอง คือ การเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ ลักษณะของการประมงส่วนใหญ่ใช้วิธีตกเบ็ด และทำการใช้วนลากมีบ้าง นอกจากนี้ก็มีวิธีวางยาเบื่อ และการใช้ระเบิด ซึ่งมีผลกระทบต่อปะการังและสิ่งแวดลอมอื่น ๆ เป็นสาเหตุสำคัญทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ ซึ่งทางราชการควรจะรีบแก้ไขโดยด่วน เพื่อที่จะให้ประชาชนมีความเข้าใจ รู้สึกเป็นเจ้าของและมีหน้าที่ที่จะช่วยกันรักษาดูแลสภาพแวดล้อมทั้งหลายด้วยชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไปของประชากรอยู่ในเกณฑ์ยากจน หาเช้ากินค่ำ อาชีพไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสภาพลมฟ้าอากาศในแต่ละฤดูกาล และมักถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนพ่อค้าคนกลางซึ่งไม่ใช่ชาวเล ที่มาอยู่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยการกดราคาผลผลิตตามอำเภอใจ มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรชาวเลที่ยากจนอยู่แล้วให้ยิ่งตกต่ำลง ไปอีก

3. สภาพสังคมและวัฒนธรรม

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา โดยเฉพาะที่เกาะลิเป๊ะและเกาะอาดัง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเล (Sea Gypsies) ที่ยุติการเร่ร่อน มีสภาพชีวิต

ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่แปลก มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้เป็นจุดเด่นจุดหนึ่งของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา ที่น่าจะได้รับการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวได้

สงขลา ๒๕๖๓

สงขลา ๒๕๖๓

สงขลา ๒๕๖๓

เชิงอรรถ บทที่ 3

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกล, รวมเรื่องเมืองสกล ที่ระลึกครบรอบ 150 ปี, โรงพิมพ์มิตรสยาม, กรุงเทพมหานคร. 2533. หน้า 18.
2. "พระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตหวงห้ามที่ดินบนเกาะในท้องที่ตำบลละระโตด อำเภอเมือง จังหวัดสกล พุทธศักราช 2482", ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 56 ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2482, หน้า 566-568.
3. สัมภาษณ์ นายเจิม จิตต์ปราณีต.
4. "พระราชกฤษฎีกา ถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่หวงห้ามไว้ตามความต้องการของกรมราชทัณฑ์ ในท้องที่ตำบลเกาะสำหรับ อำเภอเมือง จังหวัดสกล พุทธศักราช 2517", ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 91 ลงวันที่ 19 เมษายน 2517, หน้า 36-38.
5. "พระราชกฤษฎีกา กำหนดให้ที่ดินเกาะตะรุเตา เกาะอาดัง เกาะราวี และเกาะอื่น ๆ ในท้องที่ตำบลเกาะสำหรับ อำเภอเมือง จังหวัดสกล ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2517", ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 91 ลงวันที่ 19 เมษายน 2517, หน้า 39-41.
6. โครงการศึกษาและวิจัยสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, รายงานการสำรวจอุทยานทางทะเลแห่งชาติตะรุเตา ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร, 2520. หน้า 1.
7. คณะทำงานจัดทำแผนอุทยานแห่งชาติทางทะเล แผนจัดการอุทยานแห่งชาติตะรุเตา จังหวัดสกล (พ.ศ. 2533-2537) ฉบับร่าง หน้า 2.
8. สถานีอนามัยเกาะอาดัง, รายงานข้อมูลทั่วไปของสถานีอนามัยเกาะอาดัง อ. เมือง จ. สกล พ.ศ. 2534 หน้า 5.